

Gewijzigd voorstel voor een beschikking van de Raad betreffende het specifiek programma 2002-2006 voor onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratie, ter bevordering van de Integratie en versterking van de Europese onderzoekruimte

(2002/C 51 E/09)

(Voor de EER relevante tekst)

COM(2001) 594 def. — 2001/0122(CNS)

(Door de Commissie ingediend op 18 oktober 2001)

Op 30 mei 2001 (PB ... — COM(2001) 279 — 2001/0122(CNS)) heeft de Commissie een voorstel voor een beschikking betreffende het specifiek programma „Integratie en versterking van de Europese onderzoekruimte” goedgekeurd, als onderdeel van een reeks voorstellen voor specifieke programma's tot uitvoering van het kaderprogramma 2002-2006.

Voornoemd voorstel wordt hierbij als volgt gewijzigd:

1. Bijlage I, deel 1.2 (inleidend gedeelte) en deel 1.2 i), worden vervangen door de tekst van bijlage I van dit gewijzigd voorstel.

2. Bijlage I, deel 1.2, onderdeel „ii) *Specifieke onderzoekactiviteiten voor het MKB*” wordt als volgt hernoemd:

„1.2.2. Specifieke onderzoekactiviteiten voor het MKB”

3. Bijlage I, deel 1.2, onderdeel „iii) *Specifieke activiteiten voor internationale samenwerking*” wordt als volgt hernoemd:

„1.2.3. Specifieke activiteiten voor internationale samenwerking”

4. Bijlage II van voornoemd voorstel wordt vervangen door bijlage II van dit gewijzigd voorstel.

BIJLAGE I

1.2. Specifieke activiteiten die een ruimer onderzoekgebied beslaan

De activiteiten in dit kader dienen ter aanvulling van het onderzoek binnen de thematische prioritaire gebieden en omvatten de volgende onderdelen:

- Anticiperen op de wetenschappelijke en technologische behoeften van de EU
- Specifieke onderzoekactiviteiten voor het MKB
- Specifieke activiteiten voor internationale samenwerking

1.2.1. Anticiperen op de wetenschappelijke en technologische behoeften van de EU

Deze activiteiten hebben een duidelijke rol binnen de algehele opzet van het kaderprogramma 2002-2006. Ze hebben gemeenschappelijke uitvoeringsregelingen en de noodzakelijke kritische massa voor een efficiënte en flexibele uitvoering van onderzoek dat van essentieel belang is voor de fundamentele doelstellingen van het communautaire onderzoek en dat een breed scala van behoeften bestrijkt waaraan niet kan worden voldaan door de thematische prioriteiten. Ze hebben de volgende specifieke doelstellingen:

- Ondersteuning van het ontwerp en de uitvoering van het beleid van de Gemeenschap, waarbij de belangen van mogelijke toekomstige leden van de Unie en die van de huidige lidstaten centraal staan, en monitoring van de effecten van dat beleid;
- Verkennen van nieuwe en opkomende wetenschappelijke en technische problemen en mogelijkheden, met name binnen bepaalde interdisciplinaire en multidisciplinaire onderzoekgebieden, waar Europese maatregelen nuttig zijn met het oog op de mogelijkheden om strategische posities in grensverleggend onderzoek en nieuwe markten op te bouwen, of te anticiperen op belangrijke problemen waar de Europese samenleving mee wordt geconfronteerd.

Een gemeenschappelijk kenmerk van deze activiteiten is dat ze in een meerjarenperspectief worden uitgevoerd, waarbij rekening wordt gehouden met de behoeften en standpunten van de belangrijkste betrokkenen (zoals beleidsmakers, industriële gebruikersgroepen, groepen die zich met grensverleggend onderzoek bezighouden, enz.). Ze worden uitgevoerd in samenhang met een jaarlijks programmeringsmechanisme, waarmee specifieke prioriteiten die aansluiten bij de geïdentificeerde behoeften en die binnen de hierboven aangegeven doelstellingen vallen, worden bepaald.

Deze prioriteiten worden vervolgens opgenomen in het werkprogramma voor het specifiek programma, tezamen met de prioriteiten die voortvloeien uit doelstellingen in andere onderdelen van het programma; tevens worden deze prioriteiten regelmatig bijgewerkt. Dit leidt tot een geleidelijke toewijzing van de voor deze activiteiten beschikbare middelen aan de specifieke prioriteiten over de gehele duur van de uitvoeringsperiode.

De programmering wordt uitgevoerd door de Commissie en is gebaseerd op suggesties die zijn binnengekomen als antwoord op een brede raadpleging van de belanghebbende kringen in de EU en de met het kaderprogramma geassocieerde landen over de thema's die aan de orde moeten komen.

Er wordt een bedrag van 440 miljoen EUR toegewezen voor de hieronder beschreven onderzoekactiviteiten, die zijn vastgesteld op basis van de behoeften die op dit moment kunnen worden bepaald. Dit vertegenwoordigt 50 % van het bedrag dat bestemd is voor alle activiteiten die in dit kader kunnen worden ondernomen; de resterende 50 % wordt toegewezen aan onderzoekactiviteiten die in de loop van de uitvoeringsperiode van het specifiek programma worden gedefinieerd.

i) Beleidsgeoriënteerd onderzoek

De activiteiten in dit kader dienen met name ter ondersteuning van:

- de uitvoering van gemeenschappelijk beleid, met name het gemeenschappelijk landbouwbeleid en het gemeenschappelijk visserijbeleid;
- de verwezenlijking van beleidsdoelstellingen van de Gemeenschap, met name die welke zijn geformuleerd in het zesde milieuoactieprogramma⁽¹⁾, het Groenboek „Op weg naar een Europese strategie voor een continue energievoorziening”⁽²⁾ en het Witboek inzake een Europees vervoerbeleid⁽³⁾; voorts doelstellingen op gebieden als volksgezondheid en consumentenbescherming, gendergelijkheid, regionale ontwikkeling, handel, de uitbreiding, externe betrekkingen en ontwikkelingssamenwerking, en justitie en binnenlandse zaken.
- de verwezenlijking van andere belangrijke doelstellingen van de Gemeenschap, zoals die welke de Commissie heeft vastgesteld voor haar vijfjarige mandaat, en die welke zijn afgeleid van de beleidsoriëntaties van de Europese Raad, bijvoorbeeld in het kader van de Lissabon-strategie, met betrekking tot het economisch beleid, de informatiemaatschappij en e-Europe, het ondernemingsbeleid, interne markt en concurrentievermogen, het sociaal en werkgelegenheidsbeleid, onderwijs en cultuur, met inbegrip van de nodige statistische instrumenten en methodes.

⁽¹⁾ COM(2001) 31.

⁽²⁾ COM(2000) 769.

⁽³⁾ COM(2001) 370.

Meerjarenprogrammering

Bij de meerjarenprogrammering van deze activiteiten wordt rekening gehouden met de adviezen van de wetenschappelijke comités die zich met deze beleidslijnen bezighouden. De programmering wordt uitgevoerd met hulp van een gebruikersgroep waarin verschillende diensten van de Commissie vertegenwoordigd zijn, en die eventueel ook een beroep kan doen op een onafhankelijke overlegstructuur, bestaande uit vooraanstaande wetenschappelijke en industriële deskundigen. De gebruikersgroep beoordeelt suggesties over op te nemen thema's op basis van de volgende criteria:

- hun bijdrage aan beleidsformulering en -ontwikkeling (bijv. in verband met het formuleren van wetgevingsvoorstellen of belangrijke mijlpalen op een bepaald gebied);
- hun potentiële bijdrage aan het concurrentievermogen van de EU, de versterking van haar wetenschappelijke en technologische grondslagen en de totstandbrenging van de Europese Onderzoekruimte, met inbegrip van de daadwerkelijke integratie van de kandidaat-lidstaten;
- Europese toegevoegde waarde, met name gelet op onderzoek dat in de lidstaten op de betrokken gebieden plaatsvindt;
- de wetenschappelijke relevantie en de haalbaarheid van de voorgestelde onderzoekthema's en benaderingen;
- een adequate taakverdeling en synergie tussen deze activiteiten en de eigen werkzaamheden van het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek, ter ondersteuning van het communautair beleid.

In het geval van een crisis, waardoor dringende en onverwachte onderzoekbehoefte ontstaan, kan de programmering worden gewijzigd via een spoedprocedure, waarbij dezelfde evaluatiecriteria worden toegepast.

Initiële onderzoekprioriteiten

De bovenomschreven programmeringsmethode werd toegepast om beleidsgeoriënteerde onderzoekprioriteiten te definiëren die beantwoorden aan behoeften die nu reeds kunnen worden voorzien. Bij deze eerste toepassing van de programmeringsmethode werd uitgegaan van door diensten van de Commissie gesuggereerde thema's, eventueel rekening houdend met het advies van de desbetreffende wetenschappelijke comités, en van de bredere doelstellingen van de Unie zoals die zijn geformuleerd in de conclusies van de achtereenvolgende bijeenkomsten van de Europese Raad. De aldus gedefinieerde prioriteiten worden vanaf het begin van het programma opgenomen in het werkprogramma.

De prioriteiten zijn in de volgende actielijnen onderverdeeld, in een structuur waarin de synergieën tussen de verschillende beleidseisen en wetenschappelijke input zijn geoptimaliseerd, en die uitstijgt boven en een aanvulling vormt op de thematische prioriteiten:

- Duurzaam beheer van Europa's natuurlijke hulpbronnen. Onderzoek in dit kader beantwoordt aan beleidsbehoefte die met name verband houden met de modernisering en het op duurzaamheid gerichte karakter van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en het gemeenschappelijk visserijbeleid, en de bevordering van plattelandontwikkeling, met inbegrip van de bosbouw. Deze activiteiten zijn gericht op:

Ontwikkeling van de grondslagen voor beleid ter bevordering van een duurzame en kwalitatief hoogwaardige landbouw; definitie van multifunctionele modellen voor duurzame landbouw en bosbeheer, beoordeling van de voordelen en de effecten op het handelsverkeer; verbeterde instrumenten voor prognose en beoordeling van internationaal landbouwbeleid en agrarische markten en daarmee verband houdende overeenkomsten, en het gemeenschappelijk landbouwbeleid; milieugevolgen van productiesystemen in landbouw, visserij en aquacultuur, met inbegrip van niet op voedselproductie gerichte landbouw, en de wisselwerkingen daartussen; karakterisering van geografische entiteiten en gerelateerde factoren die leiden tot een andere beoordeling van plattelandontwikkeling en de ontwikkeling van ondersteunende instrumenten voor milieueffectbeoordeling; ontwikkeling van evaluatie- en monitoringinstrumenten voor gezondheid en welzijn van dieren.

Ontwikkeling van alternatieve benaderingen van visserijbeheer, door een beter begrip van de belangrijkste biologische en selectiviteitsparameter binnen een eco-systeembenadering, toepassing van een meerjaren- en meersoortenbenadering en integratie van sociaal-economische aspecten, en beoordeling van onzekerheden; verbetering van methodes voor monitoring, controle en bewaking; ontwikkeling van grondslagen voor beleid ter bevordering van duurzame aquacultuur door preventie van ziektes, diversifiëring van productiesystemen en verbetering van het beheer.

Beter begrip van de structuur en het functioneren van terrestrische en mariene ecosystemen, met inbegrip van de beoordeling van bodemfuncties en degradatieprocessen; instrumenten voor de beoordeling van de waterkwaliteit, concentraties van verontreinigingen en opties voor verbetering; geïntegreerde beoordeling van de luchtverontreiniging; strategische inventarisatie van geluidsemisies.

- Gezondheid, veiligheid en kansen voor de Europese burgers. Onderzoek in dit kader komt met name tegemoet aan beleidsbehoefte in verband met de uitvoering van de Europese sociale agenda, volksgezondheid en consumentenbescherming en de totstandbrenging van een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid. De activiteiten zijn gericht op:

Methodes voor de beoordeling van de behoefte aan en de prestaties en efficiëntie van maatregelen op het gebied van sociaal en consumentenbeleid, met inbegrip van aspecten in verband met tevredenheid van de consument, oneerlijke praktijken en effecten van ander EU-beleid; de veranderingen van de arbeidsmarkt, en de kosten van een „niet-sociaal Europa”, ontwikkeling van gecoördineerde benaderingen en een vergelijkende Europese kennisbasis voor beleid dat zorgt voor duurzame pensioen- en gezondheidszorgstelsels, met name tegen de achtergrond van de effecten van demografische veranderingen en vergrijzing; ontwikkeling van verbeterde methodes voor risicobeoordeling, met inbegrip van testmethodes voor chemische stoffen waarbij geen proefdieren worden gebruikt, maatregelen in verband met productveiligheid en voorlichting over nieuwe dreigingen voor de gezondheid en de veiligheid van consumenten en werkenden.

Vergelijkende beoordeling van gezondheidsbepalende factoren, met inbegrip van voeding, gender- en sociaal-economische factoren, van gezondheidszorg en medische diensten via internet en methodes voor de beoordeling van handelingen; ontwikkeling van verbeterde incidentiëmeting en begrip van transmissiepaden voor opkomende, zeldzame en overdraagbare ziekten, rekening houdend met de internationale context; ontwikkeling van veilige en betrouwbare procedures voor donatie, bewaring en gebruik van bloed en organen; methodes om de verspreiding en de sociaal-economische effecten van handicaps te beoordelen.

Vergelijkend onderzoek naar factoren die bepalend zijn voor immigratie en vluchtelingenstromen, met inbegrip van illegale immigratie en mensenhandel, verbeterde methodes om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en oorzaken van criminaliteit, en om de doelmatigheid te beoordelen van beleid inzake misdaadpreventie, en beoordeling van nieuwe problemen in verband met het illegaal gebruik van drugs.

- Versterking van het economisch potentieel en de samenhang van een grotere en verder geïntegreerde Europese Unie. Het onderzoek in dit kader beantwoordt met name aan de behoeften op een aantal beleidsgebieden die te maken hebben met het concurrentievermogen, de dynamiek en de integratie van de Europese economie, in de context van de uitbreiding, de mondialisering en de Europese handelsrelaties met de rest van de wereld. De activiteiten zijn gericht op:

Verbeterde middelen voor het beoordelen van de economische doelmatigheid en de sociale effecten van monetair en fiscaal beleid, de bijdrage van de integratie van de financiële markt tot de economische ontwikkeling in de eurozone; het effect van het cohesiebeleid op duurzame regionale ontwikkeling; de doelmatigheid van op duurzame ontwikkeling gericht beleid in strategische sectoren van het bedrijfsleven, de beoordeling van de economische/industriële effecten van biotechnologie; standaardiseringsmethodes als instrument voor de ondersteuning van het beleid ten aanzien van de interne markt en voor de onderbouwing van standpunten van de Gemeenschap met betrekking tot het handelsbeleid en overeenkomsten inzake wederzijdse erkenning.

Ontwikkeling van basiskennis voor een allesomvattende benadering van vervoerveiligheid (met name voor het luchtvervoer); ontwikkeling van instrumenten, indicatoren en operationele parameters voor de beoordeling van de prestaties van duurzame transport- en energiesystemen (vanuit economisch, milieu- en sociaal oogpunt) en om de verwezenlijking van targets te bewaken, in een uitgebreid Europa; prognose-instrumenten, waarin gebruik wordt gemaakt van sociaal-economische en technologische aspecten, en kosteneffectieve data-sourcing, voor energie en vervoer, om validering van voorgestelde maatregelen mogelijk te maken, met inbegrip van technologische en marktgebaseerde maatregelen, en om bij te dragen tot de ontwikkeling van innovatief beleid en beleidspakketten die gericht zijn op duurzaamheid op middellange en lange termijn.

Beoordeling van instrumenten voor het beheer en de bescherming van digitale identiteiten en digitale activa; beoordeling van beleid, beleidsinstrumenten en beste praktijken ter bevordering van een zo ruim en veilig mogelijke toegang tot de informatiemaatschappij, benchmarking van overheidsprocessen, re-engineering van beste praktijken om openbare diensten te verbeteren; digitaal onderwijs en aanverwante leercontexten, met inbegrip van permanente educatie; en consumentenbescherming in relatie tot informatie- en communicatiediensten; methodes voor de beoordeling van schade aan, en strategieën voor behoud en bescherming van het cultureel erfgoed; ontwikkeling van geavanceerde methodes en technieken ter verbetering van de kwaliteit, toegankelijkheid en verspreiding van statistieken die zijn geproduceerd door het Europees statistisch systeem.

Er moet worden gezorgd voor een gecoördineerde benadering van onderzoeksvragen die relevant zijn voor meerdere beleidsgebieden, met name ten aanzien van het meten en beoordelen van de effecten van demografische veranderingen, en in bredere zin bij de ontwikkeling van voor het beleid relevante statistieken en indicatoren.

- ii) *Onderzoek om nieuwe en opkomende wetenschappelijke en technologische problemen en mogelijkheden te inventariseren*

Onderzoek in dit kader beantwoordt aan behoeften op nieuwe interdisciplinaire en multidisciplinaire gebieden of geavanceerde kennisgebieden, en die binnen het legitieme bereik van het communautaire onderzoek vallen, en aan onverwachte belangrijke ontwikkelingen. Door bundeling van de middelen uit de gehele EU, wordt beoogd het Europese onderzoek aan de top te brengen en nieuwe wegen en mogelijkheden te openen voor wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen. Hierdoor moet de uitwisseling van ideeën tussen de academische wereld en het bedrijfsleven worden gestimuleerd, zodat Europa beter in staat is zijn mogelijkheden op onderzoekgebied te benutten in de ontwikkeling naar een kennisgebaseerde maatschappij.

De volgende activiteitengebieden worden in een eerste fase ondersteund:

- Onderzoek om nieuwe ontdekkingen of nieuw opgemerkte verschijnselen die nieuwe risico's of belangrijke problemen voor de Europese samenleving kunnen impliceren, snel te beoordelen en adequate reacties daarop aan te geven.
- Onderzoek in opkomende kennisgebieden en aan technologieën van de toekomst, met name op multidisciplinaire gebieden, dat sterk innovatief is en daardoor grote (technische) risico's met zich meebrengt. Dit activiteitengebied staat open voor ieder nieuw idee dat significante mogelijkheden opent in termen van belangrijke industriële en/of maatschappelijke resultaten, of voor de ontwikkeling van de Europese onderzoekcapaciteiten op langere termijn.

De voorstellen worden beoordeeld op basis van hun wetenschappelijke kwaliteit, de mogelijkheden voor toekomstige resultaten en, met name op het eerste gebied, hun innovatieve karakter.

Meerjarenprogrammering

Specifieke thema's in de bovenomschreven categorieën, waar het onderzoek in de loop van de uitvoering van het programma op zal worden gericht, zullen worden geselecteerd door middel van de meerjarenprogrammering, op basis van hun urgentie of hun mogelijk toekomstig maatschappelijk, industrieel of economisch belang, rekening houdend met de lopende onderzoekwerkzaamheden in dit kader. De beoordeling van thema's wordt verricht met ondersteuning door een onafhankelijke overlegstructuur die bestaat uit vooraanstaande deskundigen uit de wetenschap en de industrie; daarbij zullen tevens de volgende criteria een rol spelen:

- de potentiële bijdrage van de voorgestelde onderzoekthema's aan innovatie en het concurrentievermogen van de EU, de versterking van de wetenschappelijke en technologische grondslagen van de EU en de totstandbrenging van de Europese onderzoekruimte, met inbegrip van de daadwerkelijke integratie van de kandidaat-lidstaten;
- de wetenschappelijke relevantie en actualiteit van de voorgestelde onderzoekthema's en benaderingen.

In het geval van een crisis, waardoor dringende en onverwachte onderzoekbehoefte ontstaan, kan de programmering worden gewijzigd via een spoedprocedure, waarbij dezelfde evaluatiecriteria worden toegepast.

iii) Uitvoering

De geprogrammeerde activiteiten worden uitgevoerd door middel van uitnodigingen tot het indienen van voorstellen. Ze hebben hoofdzakelijk de vorm van:

- gerichte specifieke projecten, in het algemeen van beperkte omvang, uitgevoerd in partnerschappen die qua omvang zijn afgestemd op de behoeften waarin moet worden voorzien;
- genetwerkte onderzoekactiviteiten op nationaal niveau, waar de beoogde doelstellingen kunnen worden verwezenlijkt door de bestaande capaciteiten in de lidstaten, kandidaat-lidstaten en andere geassocieerde landen te benutten.

Voor zover de beoogde doelstellingen het best langs deze weg kunnen worden verwezenlijkt, kan in bepaalde goed gemotiveerde gevallen in beperkte mate gebruik worden gemaakt van de instrumenten die op de prioritaire thematische gebieden worden gebruikt.

De voorstellen worden door de Commissie geselecteerd na een evaluatie door onafhankelijke deskundigen.

BIJLAGE II

INDICATIEVE VERDELING VAN HET BEDRAG

Soort activiteit	Bedrag (miljoen euro)
Integratie van het onderzoek ⁽¹⁾	12 055 ⁽²⁾
<i>Prioritaire thematische onderzoekgebieden</i>	10 425
Genomica en biotechnologie voor de gezondheid	2 000
Technologieën voor de informatiemaatschappij	3 600
Nanotechnologieën, intelligente materialen, nieuwe productieprocedures	1 300
Lucht- en ruimtevaart	1 000
Voedselveiligheid en risico's voor de gezondheid	600
Duurzame ontwikkeling en veranderingen in het aardsysteem	1 700
Burgers en governance in de Europese kennismaatschappij	225
<i>Specifieke activiteiten die een ruimer onderzoekgebied beslaan</i>	1 630
Anticiperen op de wetenschappelijke en technologische behoeften van de Unie	880 ⁽³⁾
Specifieke onderzoekactiviteiten voor het MKB	450
Specifieke activiteiten voor internationale samenwerking	300
Versterking van de grondslagen van de Europese onderzoekruimte	450
Steun voor de coördinatie van activiteiten	400
Steun voor een samenhangende ontwikkeling van het beleid	50
Totaal	12 505

⁽¹⁾ Het is de bedoeling om ten minste 15 % van de hieraan toegewezen financiële middelen uit te trekken voor het MKB.

⁽²⁾ Waarvan 600 miljoen euro voor de internationale samenwerkingsactiviteiten, en met inbegrip van andere bedragen krachtens besluiten van het Europees Parlement en de Raad, overeenkomstig artikel 169 van het Verdrag.

⁽³⁾ Waarvan 440 miljoen euro moet worden toegewezen aan de in bijlage I gespecificeerde onderzoekactiviteiten in dit kader, en 440 miljoen euro moet worden toegewezen aan onderzoekactiviteiten die in de loop van de uitvoering van het specifiek programma worden aangewezen.